

گفتوگۆ لـگۆ نیهاد جامی- بـشی دوو

بـشی دوو

* ئایا ئوو بـو مانای نایت تـ داوا دـکـیت بـتـواوی لـشانـی
خـرئاوایی دوو بـکـوینـو؟

- نـخـر بـکو لـتـگـیشتنی عـرـبـکان بـ شانـی خـرئاوایی دوو
بـکـوینـو، میتـدـکان بـنـمای خولقاندنی نمایشی شانـی نین، بـکو
فراوانبونی ئاسـی شـنبیرین تاوـکو بتوانین رـشـنبیری شانـی یمانی
پـ فراوان بـکـین، نـک بـین بیسـپـنین بـسـر شانـی کوردیـو،
بـکو پـویستـ ئـمـ فـری ئـو بـین زانستیـن شانـی بناسین نـک
بـرهـمی کولتورـکانیتر بـگوازینـو، میراتی ئـدـبی شانـی دنیا
سـرچاوـیـکی گرنگی ئاشناوون و کارکردنـ، کاتـک دـیت کاریان
لـتـکـدا دـکـیت ناکرت بـکـوینـو ژـر کاریگـری وتارـکـو کـ
دـرهـنـرکی خـرئاوایی چیکردو، تاوـکو تـشـوای لـ بـکـیت، گرفتـی
ئـمـ لـتـک شانـنـامـ خـرئاواییـکان، گـان بـو بـدوای
تازـگـریدا، بـوای دیالـگ و دیمـن و لاپـرکان لابـرین و هـندـک
دیمـنی بـدـنگ و روناکی و شـنگ دروست بـکـین، بـ بیانوی ئـوای
دیدـی فـلسـفی بـ شکسپیر دـبـخـشین، وـک ئـو و ابـت شانـنـامـکـ
دیدـی فـلسـفی و فیکری خـی نـبـت و ئـمـ بـین بـ رـنگ و روناکی و
جولـ بیکـین بـ فـلسـفـه، دواتر تـناگـم بـ دـبـت بیکـین بـ
فـلسـفـه، دـقی شانـی ووبـرکی کـمـلناسیانـی بـ خوـندـنـوای
ژیانی کـمـلایـتی و سیاسی کـمـلگایـک، گـر باوـرت بـم دـقـی
دـبـت ئـو دنیاـی نووسـر بـخـیتـسـر شانـی، خـمناکیـک لـو دایـ
بـ بیانوی دیدگای دـرهـنـانی بـیت بـویستی خـی ئـو دـقـ کورت
بـکـیتـو، دیدگای دـرهـنـانی تـ لـ سرینـوای دیالـگ نیـ، لـ
لابردنی دیمـن نیـ، دیدگای دـرهـنـانی وابـستـی دیکـرو روناکی و
مـسیقا و جل و بـرگ و جولـیـ، بـواتای تـ چـن دیالـگـکانی نووسـر
دـخـیتـسـر شانـی، ئـو دـرهـنـرکی دـت دیمـن دـبـت و دیالـگ و
دیمـن لا دـبات، دیدگای نیـ، بـکو بکوژی دیدگایـ، ناتوانـت لـ
ئـفسوونی نهـنی شانـی تـبـگات، بـیـ سـرـنجام وـنـیـکـمان پـ
دـبـخـشـت کـ پـیوـندی بـنوسـرـو نیـ، بـکو نووسـر تـنیا
بـیرکـیـک، لـک لـشانـی وـنـی عـراقی هاتوو کـ دـقی شانـی

بیرکک یکی مردوو نووسر زیندویی دکاتوو، ئوو گور نمانخات پیکک نین هموو نوکتی دنیا ناتوانت بماهئنت پیکک نین، بداخوو شان ی ئزموونگر ری کوردی پیککی خای لاسر ئوو جرر وانینان بنیاتنا، بد ئووای وئندی وون بم دم ببخشین، لبردا ناچارم چئند ئارگمئنتک بد قسکانم بئئموو، تازگگری شان ییمان دق وک مردوو سیر دکات و کلاژی وئندی تیا دخالقئنت، چونک دق لگال دیدگای ئوو ناگونجئت، بئام دهرهئندرکی ناسراوی وک «ئلیکسئندر باردینی» کاتک شانگگری «لال فانیا» ی چخف دختا سر شان، بد ئووای تواوی دیدگای خای بجرست بکات، ووش و دیالگک نابینیت لا بدررت، بلیکو دستکاری فرمی ددرکی کارکتر دکات، سئیا لای باردینی کچکی ناشیرین نی، بلیکو دت جوانترین ئکتری شان ی پلندی هلدبژرت ک «یوانا ژوکفسکا» ی، تا بلت هکاری نوبنی دستک بد هی روخساریوو نی، هئندی بد هی نگیبئیکوو ی ک بدوایئتی، لگال لدایکبونیدا دایکی دمريت، ئوو هاوشووای لال فانیا ی، لبردا دیدی دهرهئانی وابستای فرمی ددرکی نک فرمی ناوکی کستتی و لبردی دیالگکان، پشتریش باردینی شان نامی «س خوشک» دختا سر شان لوشدا هیچ دستکاریکی ئوو دیالگان ناکات، بد ئووای گانکاری لئکتستی نووسر بکات، چئند وئندیکی چخفیان بد نمایشک دبخشئت، بتایبت لدمنی کتای هوو دمات ئوو وئند خمناک وک تراژیدیا کی ما وپیوئندیکانی بگیبئنت لوتک، کاتک لئلی کولگینی مبردی ماشا ک بد پیوئندی ژنککی لگگ فشرینین دزانئت، تانئت دیمنی ما ئواویک یانیش دبینئت، کاتک ماشا ماچی دکات، بئام خشویستی خای بد ژنککی دووپات دکاتوو، من بد خم لمر دهرهئندر فیری ئوو بووم چخف ناکرت یک ووشی لا بدررت، چونک ک وک خای خست سر شان ئوسا ل گرنکی و شاعیری تی ئوو نووسر تددگیت، بد ی گور لشان ی پلندی ئوو وک دهرهئندی چخفی بناسرت هکاریکی داککیکردنی تی لرحی شان نامکان بد گئینی ووش یک، رنگ قسک لوو بت ئاخ شان ی پئندی دستکاری دق ناکات؟ با دوو نمون بئئموو، ئوو شان ی ک من لئزیکوو کارم تیای کردوو لئاویدا ژیاوم، جرر دستکاریک ک شان کاری کورد ناویناو شان ی ئزموونگری، ئزموونگری نی، بلیکو پرفمانس، بیرک یک وردگیرت و هئندک دیالگی تیا بکار دت، ئوو پرفمانس، پرفمانس بدوای شان لابریکیکی گرتفسکی و هاوکات لگگ گشتککی بد ئیتالیا هات بوون، ئمم میراتگرانی ئم هونرر لشاری قرئتسواف لپا پیمانگاک ی

گر تښکی و چې ندين گروپ هېن وا کار دکښن ديارترينيان گروپي زارو پيسن کښوا، بې نمونې ئې و گروپي دواييان پېرېفېرې مانسي «ماکېس» بې حېوت د قيقې و بې چوار ئېکټر نمايش دکښن، بېام هيچ شتک نيې ناوې شانې ئېرموونگري بېت، بېکوهونري پېرېفېرې مانسي، وېک چېن کارکاني لابرې لالش لېئېستا دا پېرېفېرې مانسي نېک نمايشي شانېي، ئېو لايېک، لېروويېکي ترډا ئاخې د رھښېراني شانې د سټکاري دق ناکښن؟ بېچي نا، بېام رڼگې بکېونې ژر تر ژرمېکي خنډي بېوې ئاخې ئېوې نيشاني ددېن بېو بېينانېو گوزارشت لېو شانې نامانې دکات؟ با دوو نمونې لېرېدا وېک ئارگېمېنت بې قسې کانمان بېنښېو، تا مناې فریودراوېکاني شانې ئېرموونگري تېگېن اسټېقېنډ لېکوېدايې، زېرېبې جار ئېوانې بېدواي د سټکاريکړدنې دقېون لېشانې پېلېندي ئېو نېو نوېيې شاري فرېسواښ، بېهې ئېو زېمېنډيې گري تښکي لېو شارېدا خوېقاندې، وېک سيمای هونري ئېو شارې لېهات، بېيې کاتېک خانمې د رھښېر «ئاگنېشکا گلېنيسکا» شانې نامې «سې خوشک» ي چېخېف د رډېهښېت، ديارې من لې کټېبېکېمدا کې پرېژي ژيانمې لېبارې ژيانمې لېبارې شانې پېلېندي کې باس لې ۱۷۰۰ تاوېکو ۲۰۲۵ ي ئېم شانېيې دکات، وې نازانم کې لېنوسيني تېواو دېم، بېلام لېوېدا لېبارې ئېو نمايش نووسيوم: هېر لېسېرېتاوې ووبېرووي گريمانې ناو تېکست نابېنېو، بېکوهو سې خوشکېکې لېدوو کورټې ديمېني شانېيې باس لېخون و ژيانې اېرډووي خېيان دکښن، بېدواي ئېو دېگېنېنډېو ناو سېرېتاي ديمېني شانې نامېکې، چې بوونېوې زېمېني لېناو ديمېنېکان درووست کراون، هېندېک دېيالگي ناو ديمېنېکان نېماون، بېام ئېوېشيان چېندې زيانې بېو ديدې چېخېقيې ناو نمايشکې گېياندوو، هېندېش پېيوېستې بېستراتيزي گوتاري نمايش بېهې ئېوې ئېتمېسډري نمايشکې دېيېوت قسې لېمرېقي هاوچېرخ بکات، نېک مرېقېک کې نووسېر لې ۱۹۰۱ شانې نامېکې تيا نووسيوم، د رھښېر لېهېوې ئېوېدايې کاتېک لې ۲۰۱۲ ئېم شانې نامېيې نمايش دکات، قسې لېو بېنېرې بکات کې ئامادېبووي نمايشکېيې، دېيالگېکاني نووسېر وېک خې ماونېتېو جگې لېهېندېک ديمېن کې چېبوونېوېو لابرډني ووشې و دېستېواژي لابرډوو، بېام لېووي جل و بېرگ وديکېر و ئېتمېسډرېو نزيکي کړدېتېو لېژيانې ئېمېدا، ئېوېش وای کړدووې فېزا چېخېقيېکې وابېستې ئېمرې بکات، نېک وېک پا بېندېووني بې گريمانې ناو تېکستي نووسېر، ئېگېرچي کړدېي بېنين لاداني نېخولقاندووې لېدنيای نووسېرېو، سېرېنجام ئېوې دېبېنين شانېگېري سې خوشکې بې ديدېکي نوېو. لېيېکې نين و سرووتېکي شاديېوې دېيېوت خېمي سېرېووي کارکټرېکان بگېيېت، بېوې

مرځۍ کان هېمېشې ئومېدۍ کيان هېېت بې ژيان، هېېت بې لای نووسېرېش بوونی هېې، بېېام کارۍ کتېرۍ کان هېمېشې خېمگېنن گېرچې لېېنډۍ تدا خېونيان هېې، بې تايېت خوشکۍ کان کې خېون بې گېانې وې بې مېسکې دېېنن، بېې لې هېندک شوېندا دېر هېنډۍ بې ئېوې بنياتي ئېو شاديې کارۍ کتېر بکات، دېت هېندک ووشې وېک پېيوې ندي ووخسار بې کارۍ کتېرۍ کان دېېخشېت.

* ئا يا ئېزمونېتر لېو شانېېدا لېگېې تېکسټې تر تاقې کرايېوې؟

-لېئېستادا «ئاندژې فايدا» دېکې وېتېوې خېاې لې سېردېمې سېقيېت وې دواي سېقيېت شانېگېرې (هاملېت) ي شکسپېر پېشکېش دېکات، لېئېي سېنډېگرافياوې دوو سېردېمې جياواز دېخوېنډېتېوې، بېې ئېوې ديا لېگې لاېرېت، يان ماچېېفکې شانېنامېي (باوک) ي سترېنډېرې دېخاتې سېر شانې، ديا لېگې لا نابات بېېام يېک دېمېني کورتي بانټېمايم زياد دېکات کې نمايشکې تېواو دېېت هېست دېکېت باس لېکېمېلگاي پېلېندي سېردېمې نازيېت دېکات. چونکې دېزانېت ئېتمېسفرېکې تايېت بې خوېنډنېوې کېمېلگې بخولقېنډېت، ديا لېگې نووسېرېش لا نابات، ئېوې بې ئېو مناېانېي کې پېيان وايې ئېمې بې بې ئارگېمېنت قسې دېکېيېن، بېېکو ئارگېمېنتۍ کان لېپشت زانېني روانيېي شانېيېمانې، بېېام تې وېرې سېرکې ئېمېي کورد چېن وېچې لېگېې تېکسټ مامېلې دېکېيېن؟ چونکې سېرچاوې بېرېتېيکېمان لېزېمينېيکې شانېي ناخولقېت، بېېکو کېي سېرچاوې تازېگېرېيکېمان وابېېستېي ديدې شانېي وېنډېي عېراقېي تاوېکو ئېو وېنډېي بکېيېن بې چاوگېي سېرکېي شانېي ئېزمونگېرې کوردېي، من لېئېدا لېسېر دوو پېگېي گرنک دېوېستم، يېکېکېيان وابېستېي شانېي وېنډېيې، سېلاح قېسېب دېلېت شانېکېم لې ساندا مانې وېرگرتووې، بېېام ساندا مانې کېيې لې ۱۹۸۶ تاوېکو ۲۰۲۶ تېحېدای هېموو شانېي کوردې وېرېبي دېکېم يېک دېريان لېبارېي ئېو خانمې خوېنډېتېوېوې بزانيېن کېيې، ئېويترېشيان برادېرېک کتېبېکېي نوسيوې لېستايېشې کارۍکاني هاورېکاني وې هېندېکېش ستايېشې خېي دېکات، دېلېت بېې ئېو کتېبې کېس ناتوانېت وې بېي نېي باس لې شانېي ئېزمونگېرې بکات، کېواتې پرسېکې ئېوېيې سېرېتا پېويستمان بېوېيې بې مېژووي بېچېکېي شانېي وېنډېي عېراقېي بگېرېيېنډېوې، شانېکې بېناسيېن کېي وېچېن سېري هېېدا؟ بې لېدايک بوو؟ پېيوېندي نېوان فاشيزم وې شانېي وېنډېيېچېي؟ ئېي ساندا مانې کېيې؟ بېدواي ئېوېي وېلامې ئېو پرسيارانېمان دايېوې، ئېوسا دېيېن بې قسېکردن لېشانېي ئېزمونگېرې کوردې پېشت بې کتېبي ئېو برادېرې دېبېستېن وې لېروانگېي کتېبېکېي ئېو وېک ئارگېمېنتۍکې

شاننځی قسځ لځ و رځگارځ دځکځین، سځرځ تا با لځسځر شاننځی وځنځی بوځستین، لځکځ تایی سالی ۱۹۷۶ سځلاح قځسځب نمایشک بځ یځکځم جار پځشکځش دځکات لځگل گروپځکی لاو بځ ناوی «کیف فسرت الخلود عند کلکامش» شاننځکاری عځراقی سځعدون عوبځیدی لځگځقاری ئځلف با، ژمارځی کانونی دووځمی ۱۹۷۷ بځ دوو لاپځرځی گځقارځکځ باس لځو نمایش دځکات، نمایشکځ وځک لځو قسانځ دځردځکځوت وځک نمایشکځی ئاسایی سځیرکراوځ، ئځگځرچی عوبځیدی لځوتارځ پانځرامایځکځیدا دځیځوت بځ گرنځ باسی نمایشکځ بکات، کځ سځرځتای دوورکځوتنځوځی قځسځب دځبځت لځشانځ و بځرجځستځکردنی شاننځ لځرځگځی جولځو وځنځو کځمترین دیالځگځوځ، کاتځک دځرواتځ ځځمانیا بځ خوځندن دځبینځت ژنځ دځرهځنځری رځمانی ساندا مانځ بایځخی بځ ئځو فځرمځ هځیځ، بځلام تځگځیشتنځک نیځ بځ ناوی شاننځی وځنځی ځځمانی، بځلکو لځچځند نمایشکځدا ئځو خانمځ ویستویځتی وا کار بکات، ساندا مانځ لځدایکبوی ۱۹۳۳ و لځ ۲۰۲۳ ماځئاوایی لځژیان کردوځ، جگځ لځکاری وځک دځرهځنځری شاننځی، وځک دځرهځنځری کورتځ فلم و زنجیرځی تځلځفزیځنی کاری زځری کردوځو ئځووش ناوبانگځکی زیاتری بځ پځیدا کردوځ، بځتایبځت چونکځ ئځو لځخانځوادځیځکی هونځریځ و کچی ئځکتځری ناسراوی رځمانی ئیځن مانځ ۱۸۹۱-۱۹۶۸ باوکی ئځکتځریکی ناسراوی شاننځی نیشتمانی بځخارست بوو، هځروځها هاوسځرځکځی «ستیځان تابالاگا» کځسایځتی ناسراوی کځمځلگای رځمانیځ، ساندا مانځ مامځستای زانکځ بوو لځبواړی شاننځدا، لځژیانیدا لځ رځمانیا زیاد لځ ۱۲۰ شاننځگری دځرهځناوځ، سځرځتای کارکردنی لځشاننځی نیشتمانی بوو لځ یاش، بځ شاننځگری (تاونول) ، ئځو بځسځرځتای ځاستځقینځی کاری شاننځی ئځو دادځنرت، کځ دځرگای لځکردځو بځرځو ووی شاننځ گځورځکانی ځځمانیا هځنگاو بندځت، لځوانځ شاننځی نیشتمانی و شاننځی میک و شاننځی کځمځدیا، ځځنگځ پرسیارځکځ ئځو بځت بځچی لځسځر پانځرامای ژیانی ئځو دځوځستین؟ چونکځ چل سالځ عځرځبځکان پځمان دځلځن شاننځی وځنځی لځ ساندا مانځ وځرگیراوځ، بځلام یځک دځرمان لځبارځی کاری ئځو پځ نالځن، بځ ئځوی شاننځکارځ ئځزموونکارځکانی ئځمځش ئاشنا یځتی لځبارځیځو پځیدا بکځن، ئځو وځنځ پانځرامایځ بځ پځویست دځزانین. بځدوای یځکځم کاری توانی لځگل شاننځی نځتارا کار بکات و سالی ۱۹۵۷ شاننځگریځک نمایش بکات بځ ناوی (ئیکاترینا تیځدځریځ)، دوو سال دواتر شاننځگریځکی شپنهور پځشکځش دځکات، هځروځوها لځسځرځتا لځتځک شاننځی موزیکال و ئځپځرځتیش کاری کردوځ. هځروځها هځندک لځ شاننځگریځکانی بردځتځ ولاتانی ترو لځو نمایشی کردوون لځوانځ ئځلمانیاو ئځمریکا، گځشتی هونځری کردوځ و کارځکانی ن ایشکړدوځ لځ وارشځ و مځسکځ و بلگراد، لځشاننځی

نیشتمانی به شانگه‌ری کی کمی می‌لر به ناویشانی «پیاو کی
 نخشی خیایی» خلاتی باشتترین دهره‌ندی شانیی و رگرتوو، ئوو
 ئارگه‌منت کی گرنگه که بزانت دق شانیی گرنگه کی له بوونیدا
 نهک وک سلاج قسب بانگه‌شی دکات، تانانت مام‌ستاکی به
 شان نام‌یی کی کمی می‌لر خلاتی باشتترین دهره‌ندی و رده‌گره،
 چونکه به باشتترین شو که میدیا که دخات سهر شان، هه‌روه
 دکت‌رای شانازی په‌دراوو له سالی ۲۰۰۳ یه‌که که سهرکه‌وتووترین
 کاره شان‌یی‌کانی په‌شکه‌ش دکات به ناویشانی «چن نیو‌که‌ی ترمان
 خش بویت» که له‌سهر شان‌یی بچووی ژوور له به‌خارست نمایش کراو،
 که دهستانی ئهمه ئهم شان به‌چووک‌یان و راڤه‌کرد که ده‌به‌ت له
 ژوور که نمایش بکرت، له‌سالی ۲۰۱۱ شانگه‌ری «ده‌نگه‌کی مرئی» ژان
 که‌که‌ت ده‌خات سهر شان، له‌نوانندی ژنه ئه‌که‌ت (ئوانا بیکیا)
 ئوو‌یان به‌پیی ئارگه‌منت‌کان وک دوا‌ه‌مین کاری شان‌یی ئوو
 داد‌نرت هیچ قنا کی ژیانی شان‌یی ئودا ره‌خنده‌گران و تو‌ژ‌ران
 به‌گرنگه‌وو له‌سهر نمایشه بانه‌میم‌کانی ناو‌ستن، وک په‌گه‌ی با‌ای
 شان‌یی و‌ندی ئودا قسه‌ی له‌بار وو ناکه‌ن، گهر که‌که‌ل‌ک ئارگه‌منت
 هه‌بوو، توانی ئوو‌مان به‌بس‌لم‌ننت ده‌کرت هه‌ه‌ه‌ی خمان است
 بکه‌یندوو، به‌لام له‌که‌ی ئوو و‌تار فاره‌نسی و په‌له‌ندیان‌یی
 له‌بار یوو نوسراون، ئاماژه به‌هیچ هه‌وله‌کی ئوو ناکات له‌شان‌یی
 و‌ندی و به‌گرنگی قناغی ژیانی شان‌یی ئوو دانانرت.

*** ته قسه‌یه‌کت کرد وتت له‌ته‌گه‌یشتنی عه‌ره‌به‌کان به شان‌یی خه‌ئاوایی
 دوور بکه‌ویندوو مه‌به‌ستت هه‌ر له‌م شان‌یی یاخود ته‌گه‌یشتنه‌کی گشتی
 هه‌یه ده‌به‌ت له‌ی دوور بکه‌ویندوو؟**

-گرفتی ئهمه له‌گه‌ه که‌به‌ عه‌ره‌به‌کانه‌وو ده‌ست په‌ دکات، باو‌رمان
 وابوو، هه‌ر که‌به‌ک به‌ عه‌ره‌بی چاپ ده‌کرت ئوو سهرچاو‌یه‌کی گرنگی
 شان‌یه، کاته‌ک له‌که‌به‌کدا ده‌نووسرت شان‌یی نوی ئه‌وروپی ئیدی
 ئهمه وات‌ده‌گه‌ین به‌خو‌ندنه‌وی ئوو که‌به‌ وک ئوو‌یه له‌ ئه‌روپا
 بین وئاگامان له‌م شان‌یه به‌ت، به‌ه‌ام کاته‌ک سه‌یری ئوو ساله‌ بکه‌یت
 ئوو که‌به‌ی تیا نووسراوو، په‌نجا ساه په‌ش ئه‌ستایه، ئیدی نوو بوون
 چ مانایه‌کی هه‌یه، ئوو سه‌رباری ئوو فانتازی عه‌ره‌به‌ی له‌وه‌سفی
 در‌زان به‌ نمایشه خه‌ئاوایی، باو‌ر ناکه‌م هیچ که‌به‌ک هه‌به‌ت
 له‌که‌به‌کانی سه‌میر سه‌رحان و سه‌عد ئه‌رده‌ش خراپ‌ترین له‌ مه‌عریفه‌ی
 شان‌یه‌یدا، وه‌سفه‌کی وانه‌به‌ژی دروست ده‌که‌ن و دیدی ره‌خنده‌یی تیا‌یدا
 ئاماده‌ نیه، سه‌رحان که‌به‌کی هه‌یه به‌ناوی "تجارب جدیدة في فن
 المسرحي" ئوو که‌به‌ی له‌که‌تایی هه‌شتاکان ده‌ستانی شان‌یی ئه‌زموونگه‌ری

کوردی لێ پاشکۆی عێراق و هاوکاری دایانکرد بێ سەرچاوه،
 وێرێاندهگرێرا وتاریان لێ ئاماده کرد، بێشوهیهکی باسی مارا-
 سادی پیتەر بروک دهکات، مرقف گهر نمایشکه نه بینیت تووشی
 رامانهکی فانتازی دهیت، من ئهو کارم به دی قی دی بینی، خایه
 له هه موو ئهو و و سفه درزانهی ئهو کتبه عهر بهی، وێک ئهو ی شیعری
 هه نیبهتهوه به نمایشکه، سه ره نجام ئهو کتبه دهیت به یکهکه
 له سه ره چاوه کانی شانهی ئه زموونگه ری کوردیی، یاخود کاتهک باس له
 مهابهارتا دهکن، وا ده زانیت داهه نانی شانهی له وه وه لای بروک
 سه ری هه لداوه، به داخوه که قیدی که ده بینیت نمایشکه هه نده
 مانهوه که ره، نازانم گرنگی ئهو نمایش له نه خشی شانه دا چه، جگه
 له ئاشنا بونی خه رئاوایی به کولتوری هندی، گهر گرنگیه که
 له وه دابهیت دهیت کولتوری کوردیی گهرفتی ته نیا ئهو بهیت
 ده ره نه ره کهی خه رئاوایی نه ها تووه بیکاته نمایش، به هه م ئه مه ی کورد
 ئه م سه رسامیه له کو وه ده نین، من له وه ته ناگه م، ئهو ی ته ی ده گه م
 کتبه خراپه عهر بهی کانه، په ویسته شانه کاری کورد به ره نه وه سه ره
 سه ره چاوه راسته قینه کانه، ئه کته رو ده ره نه ره ی کورد دهیت به به ره نه وه
 به ستان سلافسکی، په ویسته ئهو فریودانه مه ژوو یی نه وه ی تازگه ری
 کوردیی په رده ی له سه ره هه به مالدرهت، ده شته ئه وانیش فریوی دهستی
 عهر به کانه بووبن، به هه م چه تر نا که ته فریو به یه، با نمونه ی دوو
 کتبه یی ته ی عهر به ی به نینه وه، کتبه یی سامی عه بدولحه مید و به دره
 حه سون فره یده هه یه به ناوی "مبادیه اخراج المسرحی" که له که لژی
 هونه ره جوانه کانی به غدا وێک گرنگترین سه ره چاوه ی ده ره نه نانی شانه یی
 وه رده گیرهت، باشه ئهو کتبه به به خو نه وه خه شیانه نایشار نه وه که لاژو
 کورت کردنه وه ی کتبه یی که ی ئه لکسه نه در دینه به ناوی "أسس الإخراج
 المسرحی" جا په ویسته ده کات خه مانی په وه خه ریک به یه نه استه وه
 په ویسته سه ره چاوه راسته قینه که به خو نه نینه وه نه که کتبه به
 ئاماده کراوه که له لاهان بهیت به سه ره چاوه یی که گرنگی شانه یی وێک که
 له به غدا ها تونه ته وه به گرنگه وه باسیان له وه کتبه به کردوه، کتبه یی که
 ته هه یه که عه ونی که رومی نویسنه وه یی ته به ناوی «فن التمثیل» که
 کورته کراوه ی کتبه یی ئاماده کردنی ئه کته ری ستان سلافسکی، کاره کی باشی
 کردوه که ده گه به ته وه به ئهو، به هه م چه په ویسته ده کات نامیلکه یی که
 ئاماده کراوه به خو نه نینه وه که کتبه به ئورگینه له که له به رده ست بهت، قسه ی
 من له سه ره ئهو ده خه عهر بهی خراپه یه که با یی به سه ره شانه یی ئه مه دا
 گرتوه تا ئه ستاش به ری نه داوه.

* ئه مه هه ره له ره یی ئهو کتبه بانه و به زمانه عهر به یی شانه وه
 ته ییسته کانه یمان ناسی، به نمونه گه رده گرکه، ده توانیت نکولی له وه

بکایت؟

-گرددن گریک ناو کی ناسراو ل مژووی شان دا ، بام پویست ن م
ل و ت بگ ی ن ، و د توان ت چی ب ن م ب ب خ ش ت ، ئا خ گ ر
وانین کانیمان س پاند س ر بیرکردن و ی خ مان د توانین بین ب
شان کاری تاز گ ر ؟ ه ر ب است ن م ب و امان ب م وانینان ه ی
یا خود ت نیا و ک ناو و ریان د گرین ؟ ه موو و ناوانی شان ی
خ رئاوا کات ک د س لاتی ها ل د ره ن ر و ر د گ ر ن و ، ب م
شان ی کوردی ب شان ی ن م و ن گ ر ی ش و د س لاتی ها ه ی د ره ن ر
ن ک ن ک ت ر ، ل ر و و جیاوازی بند ر تی ن م ل گ ل گ ر ت ف س کی د ست
پ د کات ، چونک و باواری و ابو د س لاتی ها ب ن ک ت ر ، ب لام
بیرک ر و و خا و ن د س لاتی ل شان ی ن م و ن گ ر ی کوردیدا ب
د ره ن ر ، د ره ن ر بیرک ر و و خولق ن ر ی نمایش ، ب پ ی و
ک ت ب ی ل بار ی شان ی ن م و ن گ ر ی کوردی ی ک ک ل ن د ا م کانی
نووسیویان باس ل و د کات ک ش م ا عوم ر و ک د ره ن ر کار کان
د خولق ن ت ، و د د خ کی سرووشتی ، چونک م عریفی شان ی ن م
م عریفی با ی تاک ، د گوازر ت و ب ن و انی خوار و ، ر ک و ک
پ ک هات ی حزبی ، س ر ک بیرد کات و ، د و ر و ب ر ی س ر ک و ن د ا مانی
ب د و ریدا خول د خ ن و ، ل شان ی ن م دا ه ر وای ، د ره ن ر
ب یارد دات بنیات د ن ت ، ن و انیتر د بند ج ب ج کاری پلان کانی
د ره ن ر ، ن م ل تیپی شان ی ن م و ن گ ر ی ک ر ک و ه موو پلان کان
و اب ستی بیرکردن و ی شان ی من بوو ، تا ئاستی و ی ر ژ ک فریاد
ن م د ووتی «من واز د نم چونک ت نیا ت د زانیت چی د کایت ،
ن م ک سمان نازانین خ ریکی چین ت نیا پلان کان و بریار کانی ت
ج ب ج د ک ی ن ، ن م نازانین خ ریکی چین» و ق س ی پ بوو ل
ح قیق ت ، ب لام ب ر ل ویش کارد م د ل ک ر کی خ ن ی ل بار ی
ی ک ک ل نمایش کانمان ووتی «کار کانی و و ت نیا ب د ره ن ر ک ی
ن م و ن گ ر ی ، چونک ن ک ت ر ن م و ن ک ا ر نی و ت نیا پلان و بریاری
ت ج ب ج د کات» با ب گ ر ی ن و ب گ ر د ن گریک و پرسیار ک ی ت ،
ن م بروامان ب روانین کانی ه ی ؟ و چی ویست ل شان دا ؟ ن م
گ ر ب و امان ب گ ر د ن گریک ب ت د ب ت د ژ گ ر ت ف س کی بین ، چونک
و گ ر ن گ ی ب ن ک ت ر نادر ت ، ب ل ک و ب بووک شووش د در ت ،
گ ر ف ت ک و و بوو و د ره ن ر ا ن و ی س ت یان گ ا ن ل شان ی
خ رئاوا ب ریا ب ک ن ، ب لام ن یان توانی ، ب ی ه می ش ناچار د بوون
ب کولتوری خ ره ن ت ب گ ن و ، گریک وای ن کرد ، ب لام هات
پ شینی و ت گ ی ش ت ن کانی ب کات ب پ شنیاری دها توو ب شان ،
و ی خ س ت و و ک «شان ل نایند دا د ب ت ب شان ی جول و
نماژ و و ر ژ ش د ت د قی شان ی بوونی ن م ن ت» پویست ل س ر

ئو تەگەشتەنە بوو، ستین، ئایا سەددەیی بیست و یەک سەددەیی چوونە ناو
 ئایندەیی شانەیی؟ ھەبەت بەپەیی تەگەشتەنە ئو، کەواتە کە ھات
 ھەموو شتەک و لا بەت، ئو بە ساتەوختی خەیی گەنەیی فەم و
 تەگەشتەنەکی نوێ، بەلام وەک بەدلەر لە شوێنە کدا جیاکاری دیکات
 لەنەوان تازەگەری کاتی و تازەگەری نەمر، دەبەت گریک وەک
 تازەگەریکی کاتی ناو بەرین، بەچی؟ لە شانەیی خەرئاوا ئەمە دەقی
 شانەیی لە ھەموو ساتەکی زیاتر پەگەکی گەنگە، شانە گەورەکانی دنیا
 سەر لە نوێ باوەشیان کردەتو بە شاکارەکانی شکسپەر و چەخەف و
 مەلەر و و بیکیت، شانەیی جولە و ئاماژە بوو بە کاری دەرستەبزرە و
 گروپە بچووکی کانێ پەرفەرمانس، بەپە گریک دەرشت بە پەرفەرمانس
 دەروازەییکی گەنگ بەت، بەمەم تەگەشتەنەکانی بە شانە شکستیان
 ھەنا، کتەبە چاپکراوە شانەییەکان لە ولاتەکی وەکو فەرەنسا زیاتر
 دەقی شانەیین تا دەرگات بە تووژینەو و خەنە، رەک بە پەچەوانەیی
 تەگەشتەنە باوی ئەمە، بێنەرەن و خوەنەرەن بە خەشالیو و باوەشیان
 بە دەرکەنەو، ھەر شانەکارەکی کورد دەرەتەنە لە گەنە ئو تەگەشتەنە
 بە بکات کە خەیی دەرەت، بەمەم کاتەکی وەنەنەکانی وەک مەعریفەیی
 بالاو تاکە تەگەشتەنە بە شانە ناو دەرەت، پەویست دەرەت لەی بێنە
 دەرەنگ و ھەندەک تەگەشتەنە بخرەنە ژەرە خەنەو، پەویست ناکات وەک
 ئو وەی سەلانەکی زەر ئەمە فریوودراین، ئەم نەو نووێش و
 بخرەتەندرەت، با ھەموو شانەکاری کورد لە خەرئاوا بەن پەمان بەن
 شانەیی ئەزموونگەری لە ئەستادا لە کوێ؟ ئو رەوانینانەیی پەنجا سا
 پەش ئەستا تەواو بوون، ئەخە ئەستا بەو گەنگی سەر دەرەن؟ یاخود
 تەنیا بە تووژینەو و ناو نەدی ئەکادیمی و گروپە پەرفەرمانسیەکان
 گەنگی خەیان ھەیی؟ کاتەکی نەتوانیت گەتوگە بکەیت دەرەت بەیت
 سوکایەتی بکەیت جەو بدەیت حیکایەتی کەنمان بە بگەیتەو، قسە لە
 ئەرگەمەنت دەرەن، فەرەموو بە ئەرگەمەنتەکان بخرەنەو، ھەر
 شانەکارەکی ئەرەبی جگە لە ئەمە دەرەت جیاوازی بەرەتەکانی
 پەرفەرمانس و شانە چە.

• کاتی ئەوێ بەزانین ئو جیاوازی چە کە ئەمە نایزانین؟
 ناکرەت تا سەر ئو بەدەرەنگی پەخمان بەگەرەت؟ کەواتە فەرەموو
 ئەستا دەرەتەکی باش تە ئو کارە بکەیت و پەمان بەیت
 جیاوازیەکانیان چەن؟

- من لەو دا ھەورام، بەچی؟ دیارە ھەر نیازی ئەم گەتوگەیی
 لە سەر ئەم لەژیکە دامەزراوە، گەتەک لە ئارادا نیە، ئو وە
 ھەیی چەنەتی ئەستەردنەو و رەشەبیری شانەییمانە، خەلەک

دابنځين به ئو نا ئاگاييې به رښنښيري ناسيومان،
 گرفتې کم له وځايې زمان فريته شانې دنيا بينيت، به لام
 نه توانېت د سترېداری وانيځې کاني رابردووت بيت، کم کتې به
 ځرې بېکان فريان کردوويت، ئو له تېا ماناي يک شت
 دگې نه، ئو ویش نه ويې ته وازت له وې هېناوې بخوښتې وې،
 به لام کتې د نووسيت، له دوان د ديت، د چيت به ردې مې
 مايکې کان، هر هېندې هېت است کرايې وې تووشې د رمارگرزي
 توښي وې ق د بيت، نا دستان له دې وې څو وېستې هېچ
 شتېک بووني نيې، به لام پېويستې څو وېستې نه بهتې هېکاري
 کوږي، ناکرېت د ستايې تي و څو وېستې به د ننگمان بکات، با
 دستان له څېان پېرسن من گرفتم له گېل کاميان هېي؟ کم شتې کم
 گرفتي کم سي نيې، به لام کو با بهتې کم پېويستې به خودي شانې
 څېي وې، ئو ستا ته د پړسيت جياوازي پېرفېرمانس و شانې چيې؟
 ناکرېت وېک د سا پېش ئو ستا قسې بکېم، به لام ناچارم پېت
 بلېم نمايشي شانېي کم له سر ته ختې شانې ها ته خوارې وې،
 شانې ئو زموونگرې نيې، به لام کو پېرفېرمانس، پېرفېرمانس
 پېويستې به دق نيې، ديالگي ناوېت، هېلي شانېي به
 گرنگې، بينځرېکې د ستې بډر ياخود د ست نيشانکراو د بينځت،
 جاران به و شتانې مان د ووت شانې ئو زموونگرې، ئو وانې
 پېرفېرمانسن، به يې مېژووي شانې ئو زموونگرې کوردي
 له راستيدا مېژووي پېرفېرمانس، ئو له سېينډو نيې، هېندې
 هېو شانې وې سېنتېري ئو زموونگرې، سېنتېر نيې،
 بونيادې کانن تېمان دگېي نن. له ردا بونيادې کان چين؟
 بېر کم. پېرفېرمانس. د ننگ. جولې، ئو وانې چې مکې
 سرې کي کاني ئو زموونگرې نين، توښ مېن، بونيادن له ناو
 پېرفېرمانسدا، رننگې ئو ستا پړسياري ئو وېت له لا دروست بهت
 شانې ئو زموونگرې چيې؟ کم ئو زموونگرې؟ من هر له سرې تاوې
 وتم تا ئو مگتوگېي ته واو د بهت پېويستمان به هېناسې درېژي
 هېي، تا قسې له سر هر موو پړسېکان د کمين، به لام نمايشي
 شانېي دق کم له گېي سرې کي تي، ئو کتېر چن به باشتري شېوې
 د قې نووسراو له سر شانې به رجېستې د کات، د رهېنډر
 ناوې ندگېرېتي نه وان دق و ئو کتېر، چن ووشې کاني نووسر
 له رېي ئو کتېر به رجېستې د کات و ئو دنياي ووشېي د کات به
 دنياي بينين، نېک بهت ديالگ بېت و ديمېن بسېتې وې،
 شانې کارېکې فېرېنسي ئو م سېردېم هېي کم تياي د ژين،
 نو سېرو د رهېنډر ناوې «ژېف دانان» له سالي ۲۰۱۳
 کتې بېکې گرنگې له و بارېي نووسيو به ناوې «له نه وان شانې

وپـرفـرمانس» ، هـر بـه خـی خوـندنـو و ی ئـو کـتـبـه دـتـوانـت
 هـمـو و خـوشـکـانی ئـمـه لـرا بردو و راست بکا تـو و ناچار تان
 بکات وک من نـتـوانن بـد نگی لـ بکـن، پـر ژکـی ژـزـیف
 لـبارـی درامـاتـرگی، ئـو و کـتـبی دوو مـیـتـی، خـی پـر ژکـی
 بریتـی لـ سـه کـتـب، سـربـاری کـتـبـه کـانـیتری، پـرسـیارک لـم
 کـتـبـه دـا دـکات، بـوام وایـه پـرسـیاری هـمـومانـه، و لـامـه بـو
 خـیا یـی کـه دـوتـرا شانـی خـرئاوایی چـیتر دـقی بـه گـرنگ نیـه
 و وـنـی شانـی یـی بـلاو مـه بـستـه، نو سـری ئـو و کـتـبـه دـپـرسـت:
 ئاخـ دـق لـشانـی هاوچـرخدا سـنـتـری نـمـایشـه یاخود وک هـر
 پـکـهاتـی کی تـری نـمـایشـه؟ دـت باس لـو چـند دـیـی کـتـایـی
 دـکات، بـدر ژایی کـتـبـه کـه خـاسـیـه تـه جـیاواز کـان دـخـاتـه و
 لـنـوان شانـه و پـرفـرمانس، بـه نـمـونـه باس لـو دـکات کـه چـن
 لـ نـمـایشـی شانـه یـیدا تـواو ی گـرنگی بـه دـق دـدرـت، ئـو
 دـبـتـه سـنـتـری نـمـایشـی شانـی یـی، ئـه گـرجـی نو سـر نـهاتـوو
 شانـه و پـرفـرمانس لـیـه کـتر جـیا بکا تـو، بـهـام باس لـهـمـو
 ئـو گـشـه سـندنـه دـکات کـه پـرفـرمانس و یـستی لـنا و شانـی
 هاوچـرخدا بـیخـولـقـنـت، بـلام سـر نـجام وایـکرد پـهـفـرمانس
 خـاسـیـه تـه کـانی خـی لـو دـست نـیـشان بکات لـشـوـنـی دـق
 «دـرهـنـرو ئـه کـتر و دـنگ و جـولـه و فـیدـی» بـیـه کـو و مانـا
 درووست دـکـن، و اتـه چـیرک لـ پـرفـرمانس بریتـی نیـه لـو و ی
 لـنا و دـقی شانـی یـی هـیـه، بـهـکو ئـوانـه دـن لـشـوـنـی دـق
 بـیـه کـو و بـیرکـه یان با بـتـک درووست دـکـن، دـقـیش دـکاتـه
 بـیانـویـه، یاخود وک بـیرکـه و هـلـکـه سـیـری دـکات، ئـو و شـوا
 دـکات نو سـر نـهاتـه خـاوـنی کارکـه، بـهـکو دـرهـنـرشـوـنـی
 ئـو دـگـر تـو، نو سـری کـتـبـه کـه هـمـو و ئـو خـاسـیـه تـانـی
 لـ پـرفـرمانس ئـامـاژ ی بـه دـکات، سـلـاح و قـسـب و مـورید کـانی
 بـه شانـی ئـه زموونگـری ناو دـبـن، بـهـام ئـو دـت باس لـ
 پـرفـرمانس دـکات نـهک سـانـی ئـه زموونگـری، کـه
 لـ پـرفـرمانسدا ووداوی بـینـراو لـ چـیرک گـرنگـتر، خـودی
 ئـه کـتر بـه گـرنگـتر سـیر دـکـرت لـ با بـت، و اتـه ئـه کـتر خـی
 گـرنگـتر لـ ووداو کـانی ناو چـیرکـه کـه، لـکـه تـایـشـدا باس لـو
 گـفـتـوگـیـه دـکات کـه چـن شانـه و پـرفـرمانس دـیـانـو و تـه
 بـیـه کـو و گـشـه بکـن، لـر دـا جـیاوازیـه کی تـر دـنـز تـو
 ناویان دـبـات «دـق وک ئـامـاد لـشانـه دـا» جـیاواز لـ
 «بـه کارهـنـانی دـق لـ پـرفـرمانسدا» بـه کـورتـی شـتـهک نیـه بـه ناوی
 شانـی ئـه زموونگـری کـوردی، بـهـکو ئـو و ی هـمـو و پـرفـرمانس
 بوو، بـهـام هـشـتا بـه دوا ی سا نـهکی زـر دـستان شـرد کـن

لـسـر شـانـه ئـزمـوونـگـريـكـيان، بـه برواي ئـمـه باشتـر وایـه،
بـهـن دانـبـه خـوش و نا تـگـيـشتـنـكـان بـهـن، ئـوـتا تا ئـمـر شـ
دـيانـوـت ئـو وـنـدـيـه درـثـه پـهـدـن و بـوامان پـه بـهـن بـه
شا نـي ئـزمـوونـگـري، نـهـك پـهـرفـهـرمانـس.